

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEXNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI

Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna

Islom Karimov nomidagi

Toshkent davlat texnika universiteti dotsenti

E-mail: mamasaliyevamuqaddas@gmail.com

Beketov Timur Kazakbayevich

Islom Karimov nomidagi

Toshkent davlat texnika universiteti assistenti

E-mail: beketovtimur@tdtu.uz

Annotatsiya. Maqolada 2025-yilda global transport rivojlanish tendensiyalarini belgilab beruvchi hamda O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda amaliy ahamiyat kasb etuvchi o'nta eng muhim transport texnologiyasi tahlil qilinadi. Unda milliy xususiyatlarni hisobga olgan holda innovatsion yechimlarni joriy etish istiqbollari baholanib, elektr transport vositalari parkini kengaytirish hamda gaz-motor yoqilg'isidan samarali foydalanish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, jamoat transportini raqamlashtirish, aqlli shahar transport boshqaruvi tizimlarini yaratish va logistika jarayonlarini optimallashtirish yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Maqolada respublika transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilib, ular energiya samaradorligini oshirish, ekologik xavfsizlikni mustahkamlash, aqlli transport boshqaruv tizimlarini joriy etish hamda zamonaviy iqtisodiy sharoitda logistika samaradorligini kuchaytirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: transport innovatsiyalari, elektr transport vositalari, aqlli yo'llar, raqamlashtirish, dronlar, transportni modernizatsiya qilish, barqaror transport, ishlab chiqarishni mahalliyashtirish, O'zbekistonda avtomobil sanoati istiqbollari.

Abstract. The article presents an analytical overview of the ten most significant transport technologies shaping global trends in 2025 and holding practical relevance for the development of Uzbekistan. It examines the prospects for implementing innovative solutions while considering national characteristics, with particular emphasis on expanding the electric vehicle fleet and promoting the use of gas motor fuel. The study also addresses the digitalisation of public transport, the development of intelligent urban traffic management systems, and the optimisation of logistics processes. The paper provides practical recommendations for modernising the national transport infrastructure, aimed at improving energy efficiency, strengthening environmental safety, implementing intelligent transport management systems, and enhancing logistics efficiency under current economic conditions.

Key words: transport innovations, electric vehicles, smart roads, digitalisation, drones, transport modernisation, sustainable transport, localisation of production, prospects of the automotive industry in Uzbekistan.

Аннотация. В статье представлен аналитический обзор десяти наиболее значимых транспортных технологий, формирующих глобальные тренды 2025 года и имеющих практическое значение для развития Узбекистана. Рассматриваются перспективы внедрения инноваций с учетом национальных особенностей, при этом особое внимание уделяется расширению парка электромобилей и использованию газомоторного топлива. Проанализированы вопросы цифровизации общественного транспорта, внедрения интеллектуальных систем управления городским движением и оптимизации логистических процессов. В материале предложены практические рекомендации по модернизации транспортной инфраструктуры республики, направленные на повышение энергоэффективности, обеспечение экологической безопасности, развитие цифровых решений и внедрение интеллектуальных транспортных систем в современных экономических условиях.

Ключевые слова: транспортные инновации, электромобили, умные дороги, цифровизация, дроны, модернизация транспорта, устойчивый транспорт, локализация производства, перспективы автомобильной промышленности Узбекистана.

KIRISH

Zamonaviy transport tizimlari bugungi kunda chuqur transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. 2025-yilga kelib global transport sanoatida barqarorlik, raqamlashtirish va ekologik xavfsizlik ustuvor yo'nalishlarga aylanmoqda. Iqlim o'zgarishi, urbanizatsiya jarayonlarining jadallashuvi va logistika zanjirlarining murakkablashuvi transport sohasida innovatsion yechimlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Eurazianing markazida joylashgan, tranzit salohiyati ortib borayotgan O'zbekiston uchun ilg'or transport texnologiyalarini amaliyotga tatbiq etish alohida ahamiyat kasb etadi. Bunday texnologiyalar transport xizmatlari sifatini oshirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash hamda sanoat va ishlab chiqarish tarmoqlarini texnologik yangilash orqali mamlakatning logistika markazi sifatidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi [2].

Avtomobilsozlik tarmog'i mustaqillik yillarida shakllangan va qisqa muddatda strategik ahamiyat kasb etgan sanoat yo'nalishlaridan biridir. Nisbatan qisqa davr ichida zamonaviy avtomobil ishlab chiqarish korxonalari barpo etilib, ular bosqichma-bosqich texnologik jihatdan takomillashtirilmoqda. Hozirgi kunda avtomobil sanoati mamlakat iqtisodiyotining muhim drayverlaridan biri sifatida sanoat kooperatsiyasini kengaytirish, yangi ish o'rinlari yaratish, ishlab chiqarishni mahalliyashtirish hamda eksport salohiyatini oshirishda muhim rol o'ynamoqda [4].

Quyida matn yuqori aniqlikda imloviy, uslubiy va terminologik jihatdan taxrip qilingdi, ilmiy uslub kuchaytirildi hamda mantiqiy izchillik ta'minlandi (mazmun saqlangan):

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi davrda mintaqalarda mavjud sanoat tarmoqlarining iqtisodiy salohiyatini oshirish masalasi ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Tadqiqotlarda sanoatni zamonaviy asosda rivojlantirish uchun tizimli logistika infratuzilmasini shakllantirish, yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish, qayta ishlash sanoatini kengaytirish, transport va infratuzilma obyektlarini raqamlashtirish hamda texnologik modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirish muhim omillar sifatida ko'rsatib o'tiladi [1]. Ayniqsa, barqaror transport tizimlarini shakllantirish orqali hududiy iqtisodiy integratsiyani kuchaytirish va sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish dolzarb vazifa sifatida baholanadi.

Ilmiy adabiyotlarda transport tizimida marketing strategiyalarini ishlab chiqish va boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish masalalari ham keng yoritilgan. Xususan, transport xizmatlari bozorini segmentatsiya qilish, marketing tadqiqotlarini tizimli ravishda tashkil etish, boshqaruv jarayonlarini modellashtirish, xizmatlar sifatini oshirish hamda xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining samaradorligini baholashning nazariy va uslubiy asoslari batafsil tadqiq etilgan [10]. Ushbu yondashuvlar transport korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish va bozor talablariga moslashuvchanligini ta'minlashga xizmat qiladi.

T.V. Konovalova va S.L. Nadiryan o'z ilmiy ishlarida transport korxonalarining internet resurslaridan samarali foydalanishi marketing faoliyati natijadorligini sezilarli darajada oshirishini asoslab berganlar. Mualliflar marketing tadqiqotlarini amalga oshirishda ikki asosiy metodik yondashuvni taklif etib, raqamli platformalar orqali mijozlar ehtiyojlarini aniqlash va xizmatlar sifatini optimallashtirish imkoniyatlarini ko'rsatib berganlar [11].

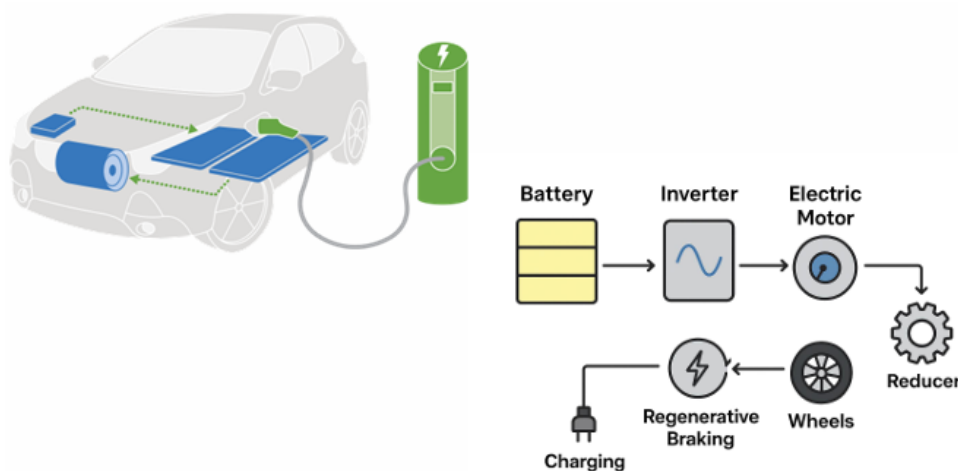
Mahalliy va xalqaro tadqiqotchilar tomonidan olingan natijalarga tayangan holda, mazkur tadqiqot transport xizmatlari bozorining hozirgi holatini tahlil qilish, transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish istiqbollarini aniqlash hamda xizmatlar samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy xulosalarni ishlab chiqishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekiston transport sohasidagi asosiy muammolardan biri yo'llardagi yuqori yuklama, transport vositalarining eskirishi hamda foydalanilayotgan yoqilg'ining yetarli darajada ekologik toza emasligi hisoblanadi. Respublikada transport vositalari parkining o'sishi atrof-muhitga tushayotgan yukni oshiradi va havo ifloslanishini dolzarb ekologik muammolardan biriga aylantiradi. Zamonaviy avtomobil sanoati chuqur transformatsiya bosqichini boshdan kechirmoqda. An'anaviy ichki yonuv dvigatellari bosqichma-bosqich fosil yoqilg'ilarga qaramlikni kamaytirish, zararli chiqindilar hajmini pasaytirish hamda ekspluatatsion xavfsizlikni oshirishga qaratilgan gibrid va elektr texnologiyalari bilan almashmoqda [8]. Transport va sanoat sohaslarini faol modernizatsiya qilayotgan O'zbekiston Respublikasi gibrid texnologiyalarni joriy etishni atrof-muhit holatini yaxshilash va sanoat o'sishi uchun yangi imkoniyatlar yaratishga qodir strategik yo'nalish sifatida baholaydi [3].

Shu bilan birga, mamlakatda transportni elektrlashtirish, aqlli transport boshqaruvi tizimlarini rivojlantirish hamda logistika sohasini raqamlashtirish kabi zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun katta salohiyat mavjud. Tadqiqot usuli xalqaro tajribani tahlil qilish, global tashkilotlar (IEA, Jahon banki va boshqalar) hisobotlarini o'rganish hamda O'zbekiston Respublikasining transport infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha strategik hujjatlarni tahlil qilishga asoslanadi. Tadqiqot global innovatsiyalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va transport sohasidagi milliy strategik dasturlarni solishtirma tahlil qilish asosida tayyorlandi (1-rasm).

1-rasm. Elektromobilning quvvatlanish sxemasi¹

TAHLIL VA NATIJALAR

Elektr transporti (elektr avtobuslar, elektr avtomobillar) – yirik shaharlarda elektr jamoat transportini joriy etish muhim yo'nalish hisoblanadi. Elektr avtobuslar allaqachon Toshkent va Samarqand shaharlarida bosqichma-bosqich joriy etilmoqda. Bu an'anaviy yoqilg'ilarga bo'lgan qaramlikni kamaytiradi hamda atrof-muhit holatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Gaz yoqilg'ili transport (CNG/LNG) – tabiiy gazdan ekologik nisbatan toza yoqilg'i sifatida foydalanish imkonini beradi. Tabiiy gaz zaxiralarining mavjudligi sababli O'zbekiston gaz yoqilg'isida ishlovchi avtobuslar va yuk avtomobillari parkini kengaytirish orqali transport tizimini yanada barqaror rivojlantirishi mumkin.

Aqlli jamoat transporti – raqamli ilovalar, elektron chipta tizimi va GPS-navigatsiyani joriy etish orqali samaradorlikni oshiradi. Raqamli monitoring tizimlari, mobil ilovalar va elektron chipta xizmatlari yo'lovchilar uchun qulaylikni kuchaytiradi hamda boshqaruv samaradorligini ta'minlaydi.

Aqlli transport tizimlari (ITS) – aqlli svetoforlar, sensor tizimlari va markazlashgan transport boshqaruvin o'z ichiga oladi. "Aqlli svetoforlar", sensorlar va videokuzatuv kameralarini joriy etish tirbandlikni kamaytiradi hamda yo'l harakati xavfsizligini oshiradi [1,2].

Avtonom shuttlelar va taksilar – sayyohlik shaharlari uchun istiqbolli yo'nalishdir. Haydovchisiz transport vositalari asosida sinov loyihalarini joriy etish turistik hududlarning jozibadorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Temir yo'llarni elektrlashtirish – yuqori tezlikli va ekologik toza transportni rivojlantirishning muhim omilidir. Elektrlashtirish jarayonini izchil davom ettirish va yangi yuqori tezlikdagi yo'nalishlarni (masalan, "Afrosiyob") kengaytirish mamlakatning mintaqaviy logistika bozoridagi mavqegini mustahkamlaydi.

¹ Mualliflar ishlanmasi

Logistika va qishloq xo'jaligi uchun dronlar – qiyin yetib boriladigan hududlarga tovar yetkazib berishda samarali vosita hisoblanadi. Dronlardan foydalanish yetkazib berish jarayonini tezlashtiradi hamda qishloq xo'jaligi sohasida resurslardan oqilona foydalanishga imkon yaratadi [6,7].

Ekologik toza yuk tashish – multimodal transport sxemalari va energiya tejamkor yuk avtomobillaridan foydalanishni nazarda tutadi. Multimodal tashish (temir yo'l va avtomobil transporti integratsiyasi) xarajatlarni kamaytiradi hamda emissiyalarni qisqartirishga yordam beradi.

Aqlli yo'llar va to'lovli avtomagistralar – kontaktsiz to'lov tizimlari va yo'l monitoringi mexanizmlarini joriy etishni o'z ichiga oladi. Elektron to'lov va yo'l holatini real vaqt rejimida kuzatish infratuzilma sifati hamda xavfsizlikni oshiradi [8,9].

Havo mobilligi (eVTOL) – turizm sanoati uchun uzoq muddatli istiqbol sifatida qaraladi. 2030-yillarga borib, sayyohlik yo'nalishlarida (Toshkent–Charvak, Toshkent–Samarqand, Toshkent–Xiva, Samarqand–Buxoro, Termiz–Qo'qon) elektr havo taksilaridan foydalanish imkoniyatlari paydo bo'lishi mumkin.

Ushbu yo'nalishlarning qo'llanilish darajasi va amalga oshirish muddatlari turlicha. Qisqa muddatli istiqbolda (2025–2030-yillargacha) eng ustuvor yo'nalishlar elektr transport vositalari, gaz yoqilg'ili transport, aqlli transport tizimlari (ITS) hamda jamoat transportini raqamlashtirish hisoblanadi [5]. Uzoq muddatli istiqbolda esa havo mobilligi va avtonom transport texnologiyalari ustuvor yo'nalishlarga aylanishi kutiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, 2025-yil transport innovatsiyalari O'zbekiston uchun keng istiqbollarni ochib bermoqda. Ustuvor yo'nalishlar qatoriga elektr transportini rivojlantirish, tabiiy gazdan ekologik toza yoqilg'i sifatida samarali foydalanish, jamoat transportini raqamlashtirish hamda aqlli transport boshqaruv tizimlarini (ITS) keng joriy etish kiradi. Mazkur yo'nalishlar transport tizimining barqarorligini ta'minlash, energiya samaradorligini oshirish va logistika jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qiladi.

Uzoq muddatli istiqbolda dron texnologiyalari va havo mobilligi (eVTOL) transport infratuzilmasini rivojlantirishning yangi bosqichini boshlab berishi mumkin. Ushbu innovatsiyalarni bosqichma-bosqich va ilmiy asosda joriy etish mamlakatning mintaqaviy transport-logistika tizimidagi mavqeini mustahkamlash, aholining hayot sifatini yaxshilash hamda ekologik barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 27.01.2025-yildagi "O'zbekiston Respublikasining transport-logistika tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-28-son qarori, <https://lex.uz/uz/docs/-7342148>
2. Мамасалиева М.И., Бекетов Т.К. ТОП-10 ТРАНСПОРТНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ИННОВАЦИЙ В 2025 ГОДУ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА // Universum: технические науки: электрон. научн. журн. 2026. 2(143). URL: <https://7universum.com/ru/tech/archive/item/21936> (дата обращения: 11.02.2026).
3. Хасанов С. У. Ўзбекистонда транспорт хизматлари кўрсатилиш таҳлили // Яшил иқтисодиёт ва тараққиёт журнали. 2024 йил январ, №1-сон.
4. Жураева Г.Ш., Бекетов Т.К., Камилов О.Ш. Современные системы управления дорожным движением транспорта и логистики, инновационные идеи и технологии // Universum: технические науки. 2024. 4 (119). С. 34–36.
5. Мамасалиева М.И., Бекетов Т.К. Применение инновационных технологий в автомобилестроении гибридов в Республике Узбекистан // Universum: технические науки. 2026. 1 (142_3). С. 50–52.
6. Министерство транспорта Республики Узбекистан. Концепция развития транспортной системы до 2030 года.
7. Navartis Global. Emerging Technology Trends in the Rail Sector for 2025.
8. StartUs Insights. Transportation Trends 2025.
9. Степанов В. Г. Экологически чистые транспортные технологии. – СПб.: Питер, 2021.
10. Qaxxorov A.J. O'zbekiston avtomobil transport tizimida innovatsion marketing faoliyatini takomillashtirish. Avtoreferat diss. iq. fan. nom., 08.00.11. – Toshkent, 2018. – 57 b.
11. Коновалова Т.В., Надирян С.Л., Миронова М.П., Миронова Ю.П. Особенности маркетинговых исследований на рынке пассажирских перевозок по заказам в регионе. Отраслевые научные и прикладные исследования: Строительство, Транспорт. 2015. – 89 с.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>